

Samenwerken in de watersector

Voordracht gehouden tijdens het VWN-symposium over 'SamenWerking' d.d. 29 mei 1997 te Hoogeveen

1. Water centraal

Begin dit jaar is door de Unie de discussie-nota 'Water centraal' uitgebracht. In die nota wordt het waterschap gezien als overheid die belast is met het beheer van het watersysteem (oppervlakte- en grondwater). Naast het beheer van het watersysteem wordt dan het beheer van waterketens onderscheiden. Bij een waterketen is er altijd een beginpunt (onttrekkingspunt) en een eindpunt (lozingspunt). De watersysteembeheerder (het waterschap) moet de waterketens op de 'aanhaak-

J. VAN DER VLIST
Hoogheemraadschap van
Uitwaterende Sluizen in Hollands
Noorderkwartier

punten' kunnen sturen door vergunningen, verboden, bevoegdheden buitengewone omstandigheden, handhaving, e.d. Wat er zich binnen de waterketen afspeelt is voor de systeembeheerder minder van belang. Het beheer van de waterketens wordt niet gezien als een typische overheidstaak. Om doelmatigheidsoverwegingen wil men echter het zuiveringsbeheer bij het waterschap laten (en niet overlaten aan de markt).

2. 4e Nota Waterhuishouding

Het is op dit moment niet helemaal duidelijk wanneer de 4e Nota Waterhuishouding gereed is (c.q. naar buiten komt). Voor zover ik kan nagaan zal de 4e Nota in belangrijke mate 'sporen' met de visie van 'water centraal'. Zowel voor wat betreft de rol van het waterschap als watersysteembeheerder (en op termijn dus ook voor het grondwater bevoegd gezag!), als voor wat betreft de rol van het waterschap in het zuiveringsbeheer. Wat dit laatste betreft zal die rol wel wat duidelijker worden omschreven:

- de zuivering van afvalwater van huishoudens en kleine bedrijven wordt gezien als exclusieve overheidstaak welke het waterschap moet uitvoeren;
- de feitelijke uitvoering kan de waterkwaliteitsbeheerder zelf doen of uitbesteden aan de markt of in samenwerking uitvoeren;
- grote bedrijven kunnen hun afvalwater zelf zuiveren of laten zuiveren (door waterschap of derden);
- de waterkwaliteitsbeheerder moet in staat worden gesteld op een volwaardige wijze te concurreren met evt. marktpartijen.

Ervan uitgaande dat de rijksoverheid inderdaad deze beleidslijn wil aanhouden betekent dit in feite het vastleggen van de

zorgplicht voor huishoudelijk (en kleine bedrijven) afvalwater: riolering via de gemeente, verwerking via het waterschap. Deze overheden mogen daar belasting voor heffen.

3. Ontwikkeling van zuiveringsbeheer

Hiervoor is de positie van het waterschap duidelijk aangegeven. Ik ben er voorstander van om vanuit die duidelijke positie binnen het waterschap zich te laten ontwikkelen tot een zelfstandig functionerend zuiveringsbedrijf op een zodanige wijze dat de continuïteit van dat bedrijf maximaal wordt gegarandeerd en dat zoveel mogelijk kan worden ingespeeld op ontwikkelingen in de markt (en dat de concurrentie met de private sector kan worden aangegaan).

Een belangrijke stap hierbij is op korte termijn de ontwikkeling van het zuiveringsbeheer tot een resultaatsverantwoordelijke eenheid. Er zal bedrijfsmatiger moeten worden gewerkt, de efficiency moet worden vergroot.

Een tweede belangrijke stap is samenwerking vanuit dat zuiveringsbedrijf met het drinkwaterleidingbedrijf om het 'waterproduct' integraal als dienstverleningspakket aan (grotere) bedrijven aan te bieden.

Een derde mogelijke stap is het gaan samenwerken met andere marktpartijen (drinkwaterleidingbedrijf, bedrijven in de milieuproductiesector, ingenieursbureaus e.d.) in de realisatie en of exploitatie van afzonderlijke zuiveringsinstallaties.

4. Duurzaam waterbeheer

De komende jaren zal duurzaam waterbeheer steeds meer aandacht vragen. Op dit moment raken we steeds meer betrokken bij duurzaam bouwen projecten in de woningbouwsfeer. Hier gaat het primair om de inrichting van de bebouwde omgeving en het versterken van de rol van het water daarbij. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn het afkoppelen van verhard oppervlak van de riolering en het vasthouden van regenwater in vijvers en in de bodem. Daarnaast speelt bij duurzaam bouwen de introductie van waterbesparende maatregelen in de woning. Hier zijn vooral de drinkwaterbedrijven bij betrokken. Het waterschap en het drinkwaterbedrijf zullen met elkaar moeten gaan samenwerken om een slag verder te komen in duurzaam waterbeheer, en dan vooral daar waar het gaat om het 'sluiten van ketens'.

Hergebruik van regenwater en/of gereinigd rioolwater zal in de toekomst meer gaan plaatsvinden. Gezien de te verwachten steeds hoger wordende kosten van drinkwater en de kosten van zuivering van het

afvalwater neemt de vraag naar 'water op maat' toe. Dit maatwerk is alleen te leveren door samen te werken. De ontwikkeling naar 'water op maat' zal zich niet alleen in de woningbouw voordoen, maar nog veel meer bij bedrijven, bedrijfsterreinen.

5. Waterspoor

Al geruime tijd loopt er een discussie over zin/onzin van het invoeren van het zogenaamde brede waterspoor: een rekening voor de burger voor de aansluiting op de riolering, voor de zuivering van het afvalwater en voor het gebruik van drinkwater en de hoogte van die rekening dan gebaseerd op de afnamehoeveelheid van het drinkwater.

Steeds stond in die discussie centraal het effect van zo'n waterspoor op het (zuiniger) omgaan met water. Tegenstanders betwijfelden dat effect. Ik sluit niet uit dat ze gelijk hebben. Maar er is een ander - voor mij veel belangrijker - punt:

In toenemende mate zal de burger invloed willen kunnen uitoefenen op z'n 'woonlasten'. Het waterspoor biedt die mogelijkheid. Mogelijke nadelen voor gemeente (rioleringsheffing) en waterschap (zuiveringsheffing) zijn te ondervangen. Bij Uitwaterende Sluizen werken we momenteel samen met PWN aan het opzetten van een proefproject in 3 gemeenten. Hopelijk kunnen we in 1998 starten.

6. Voorlichting en educatie

Zowel waterschap als drinkwaterleidingbedrijf hebben een belang en een verantwoordelijkheid bij het tot stand komen/in stand blijven van een draagvlak voor een goed natuur- en milieubeleid. Het ligt voor de hand die rol van het water gezamenlijk zoveel mogelijk op te pakken. In Noord-Holland werken Uitwaterende Sluizen en de inliggende waterschappen, samen met PWN in diverse projecten (waterkrant, tentoonstelling).

7. Diversen

In het voorgaande is een aantal zaken gememoreerd waar samenwerking voor de hand ligt en vaak al plaatsvindt. Maar er zijn meer mogelijkheden/wenselijkheden:

- monitoring milieukwaliteit;
- natuurontwikkeling;
- aanpak diffuse vervuiling.

Per regio moeten deze mogelijkheden verder worden verkend. Vaak zullen andere partners erbij kunnen/moeten worden betrokken.

